

Rada
Unii Europejskiej

Bruksela, 19 listopada 2018 r.
(OR. en)

13991/18

CFSP/PESC 1021
DEVGEN 186
CLIMA 203
COPS 417
ENV 729
ONU 96
RELEX 942

WYNIK PRAC

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Do:	Delegacje
Dotyczy:	Dyplomacja wodna – konkluzje (19 listopada 2018 r.)

Delegacje otrzymują w załączeniu konkluzje Rady w sprawie dyplomacji wodnej przyjęte przez Radę na jej 3652. posiedzeniu w dniu 19 listopada 2018 r.

KONKLUZJE RADY W SPRAWIE DYPLOMACJI WODNEJ

RADA przyjęła następujące konkluzje:

WSTĘP

1. Woda jest jednym z podstawowych elementów warunkujących przetrwanie człowieka i zachowanie godności ludzkiej, a także i jednym z fundamentów zapewniających odporność zarówno społeczeństw, jak i środowiska. Woda ma zasadnicze znaczenie dla odżywiania i zdrowia ludzi, a także dla zarządzania ekosystemem, rolnictwa, energii i ogólnego bezpieczeństwa naszej planety. Zapewnianie trwałego dostępu do bezpiecznej wody i infrastruktury sanitarnej, doprowadzenie do zrównoważonego gospodarowania wodą oraz unikanie sytuacji niedoborów i ograniczenie powodzi to kluczowe globalne wyzwania XXI wieku, kiedy to świat musi stawić czoła rosnącej liczbie ludności i w coraz większym stopniu jest narażony na zmianę klimatu. W związku z tym, że większość światowych zasobów wody słodkiej obejmuje obszary należące do terytoriów wielu krajów, trwałe i skuteczne zarządzanie nimi jest kwestią międzynarodową, czy to na szczeblu niższym niż krajowy, dwustronnym, regionalnym lub wielostronnym.
2. W dalszym ciągu narastają napięcia i konflikty dotyczące dostępu do wody i korzystania z niej, łącznie z transgranicznymi skutkami wewnątrz krajowych konfliktów związanych z wodą, gdyż dostępność i jakość zasobów wodnych i ekosystemów na świecie pogarsza się, a zagrożenie niedoborem wody wzrasta. Niedobór wody może mieć wpływ na pokój i bezpieczeństwo, a zagrożenia związane z wodą mogą powodować poważne koszty ludzkie i gospodarcze; wszystkie te zjawiska mogą mieć bezpośrednie konsekwencje dla UE, m.in. poprzez przepływy migracyjne.
3. W tym kontekście współpraca w kwestiach wody na wszystkich szczeblach ma coraz większe znaczenie. Zgodnie z globalną strategią UE oraz sprawozdaniem Panelu Wysokiego Szczebla w sprawie Wody i Światowego Panelu Wysokiego Szczebla w sprawie Wody i Pokoju zaangażowanie polityczne na wysokim szczeblu jest konieczne, aby zapobiec prawdopodobieństwu wystąpienia konfliktu w związku ze wspólnym użytkowaniem zasobów wodnych i zmniejszyć takie prawdopodobieństwo, oraz by propagować pokój i stabilność.

4. Należy zająć się konsekwencjami zmiany klimatu związanymi z wodą, m.in. poprzez budowanie synergii między dyplomacją wodną a dyplomacją klimatyczną, jak określono w konkluzjach Rady z dnia 26 lutego 2018 r. w sprawie dyplomacji klimatycznej.

WODA A BEZPIECZEŃSTWO, STABILNOŚĆ I ZAPOBIEGANIE KONFLIKTOM

5. Rada zobowiązuje się do zwiększenia zaangażowania dyplomatycznego UE w kwestii wody, jako narzędzia na rzecz pokoju, bezpieczeństwa i stabilności. Dyplomacja wodna UE musi mieć na celu ułatwienie zapobiegania konfliktom, ich ograniczania i rozwiązywania, przyczyniając się do sprawiedliwego, zrównoważonego i zintegrowanego zarządzania zasobami wodnymi, od źródła do morza, oraz wspieranie odporności na wpływ zmiany klimatu na wodę. Trzeba wykorzystywać współpracę w kwestiach wody do wspierania integracji regionalnej i przywracania stabilności politycznej.
6. UE zdecydowanie potępia wykorzystanie wody jako narzędzia wojny: w związku z tym niszczenie infrastruktury wodnej, zanieczyszczanie wody lub przekierowania cieków wodnych w celu ograniczenia lub uniemożliwienia dostępu do wody może stanowić pogwałcenie prawa międzynarodowego.
7. UE ma długą tradycję współpracy w kwestiach wody i pozytywne doświadczenia w tym zakresie, podejmie zatem inicjatyw, aby dzielić się swoim doświadczeniem i wiedzą z krajami partnerskimi, w szczególności w sytuacjach niestabilności.
8. W większości krajów Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej powtarzające się susze, w połączeniu z fizycznym niedoborem i złą jakością wody, konfliktami zbrojnymi, przymusowymi wysiedleniami, słabym zarządzaniem zasobami wodnymi i mizernymi wynikami działań instytucjonalnych przyczyniają się do pogłębiania kryzysu wodnego. W innych przypadkach, np. w basenie jeziora Czad lub Jeziora Aralskiego, źródła wody drastycznie kurczą się, a zgodnie z przewidywaniami sytuacja w tym względzie jeszcze bardziej się pogorszy z powodu niezrównoważonego wykorzystywania lub skutków zmiany klimatu. Budowa dużych zapór na międzynarodowych rzekach, takich jak Nil lub Mekong, może przyczynić się do napięć między państwami nadbrzeżnymi i dotkniętymi obszarami w szerszym wymiarze. UE jest gotowa wspierać wysiłki mające na celu sprostanie tym wyzwaniom, o ile wystąpią o to wszystkie strony.

9. Zwrócono się do Wysokiego Przedstawiciela, Komisji i państw członkowskich UE o zapewnienie, by systemy wczesnego ostrzegania, które mają zapobiegać konfliktom, uwzględniały wyzwania w dziedzinie bezpieczeństwa związane z wodą i o wzmocnienie powiązania między wczesnym ostrzeganiem a wczesnym działaniem w różnych obszarach polityki.
10. Komisję i państwa członkowskie zachęca się też do dalszego udzielania pomocy mającej na celu umożliwienie dostępu do wody i infrastruktury sanitarnej, m.in. podczas kryzysów humanitarnych, tak by zwiększyć gotowość i zdolności w zakresie profilaktyki w celu ratowania życia, ulepszenia źródeł utrzymania i poprawy warunków życia oraz przyczynienia się do zwiększenia odporności ludności dotkniętej klęskami żywiołowymi lub konfliktami.

TRANSGRANICZNA WSPÓLPRACA W KWESTIACH WODY, ODNOŚNE INSTYTUCJE I ZARZĄDZANIE

11. Jednym z głównych celów dyplomacji wodnej UE jest długoterminowe zaangażowanie na rzecz wspierania rozwiązań opartych na współpracy mających na celu przezwyciężenie transgranicznych wyzwań związanych z zasobami wodnymi. UE jest gotowa do współdziałania z innymi podmiotami w duchu partnerstwa w celu promowania opartej na współpracy i zrównoważonej gospodarki wodnej, zachęcając do współpracy regionalnej i międzynarodowej i wspierając taką współpracę. Dobre przykłady takiej współpracy już istnieją w basenie Morza Śródziemnego i w Ameryce Łacińskiej. UE zachęca wszystkie właściwe podmioty i zainteresowane strony do rozwijania i utrzymywania uzgodnień transgranicznych, łącznie ze specjalnymi instytucjami i komisjami, w celu zmaksymalizowania ich skuteczności na wszystkich poziomach, aby uniknąć napięć politycznych i gospodarczych między poszczególnymi państwami i wewnątrz nich. Zarządzanie, zdolności adaptacyjne i ramy instytucjonalne odgrywają kluczową rolę w zapobieganiu napięciom społecznym i konfliktom. Współpraca w zakresie wspólnego użytkowania zasobów wodnych ma podstawowe znaczenie dla zapewnienia trwałego pokoju i zrównoważonego rozwoju.

12. Skuteczne ustalenia i porozumienia transgraniczne, niezależnie od tego, czy mają charakter globalny, regionalny czy dwustronny, wymagają zaangażowania i udziału wszystkich państw nadbrzeżnych i państw położonych u źródeł rzek. UE jest także gotowa wspierać konstruktywny dialog między zainteresowanymi stronami prowadzony w związku z dużymi projektami infrastrukturalnymi o skutkach transgranicznych, dotyczący zarówno ilości, jak i jakości wody. UE przypomina, że gdy w krajach sąsiadujących z UE opracowywane są projekty mające wpływ na transgraniczne zasoby wodne, należy zapewnić pełną zgodność z międzynarodowymi standardami w zakresie środowiska i bezpieczeństwa jądowego. UE z zadowoleniem odnotowuje konstruktywny dialog dotyczący kwestii wody i energii w Azji Środkowej, który już doprowadził do wstępnych porozumień, a także działania platformy UE – Azja Środkowa na rzecz współpracy w sprawie środowiska i wody.
13. UE będzie nadal zachęcać do przystępowania do międzynarodowych umów o współpracy w kwestiach wody i do ich wdrażania; chodzi przede wszystkim o Konwencję o ochronie i użytkowaniu cieków transgranicznych i jezior międzynarodowych (helsińską konwencję wodną z 1992 r.) oraz Konwencję Narodów Zjednoczonych o prawie pozażeglownego użytkowania międzynarodowych cieków wodnych (Nowy Jork 1997 r.) i innych stosownych umów międzynarodowych. UE z zadowoleniem przyjmuje globalne otwarcie helsińskiej konwencji wodnej na kraje spoza regionu ogólnoeuropejskiego i w oparciu o konstruktywne działania informacyjne przeprowadzone w 2018 r. będzie w dalszym ciągu promować i wspierać przystępowanie kolejnych krajów do tej konwencji.
14. UE jest zaangażowana w propagowanie zintegrowanej gospodarki wodnej oraz efektywnego, zrównoważonego i zintegrowanego zarządzania zasobami wodnymi. Wzmocnienie zarządzania zasobami wodnymi na wszystkich poziomach ma podstawowe znaczenie dla zapewnienia długoterminowej stabilności. Wymaga to odpowiednich instytucji, wiarygodnych danych, budowania zdolności, podnoszenia świadomości i odpowiedniego finansowania. W ramach takiego zarządzania należy wspierać zrównoważoną, trwałą, odporną na zmianę klimatu gospodarkę wodną, a także uwzględniać wzajemne powiązania między wodą, energią, bezpieczeństwem żywnościowym i ekosystemami. W tym celu UE będzie nadal współpracować z regionalnymi instytucjami i organizacjami, krajowymi i lokalnymi władzami, społecznościami i społeczeństwem obywatelskim, m.in. poprzez wykorzystanie istniejących najlepszych praktyk i inicjatyw, w tym istniejących międzynarodowych ośrodków współfinansowanych przez UE.

NIKT NIE ZOSTANIE POZOSTAWIONY SAM SOBIE – KWESTIE WODY
W AGENDZIE 2030 I POROZUMIENIU KLIMATYCZNYM Z PARYŻA: DZIAŁANIE
WIELOSTRONNE

15. Zarówno Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030, jak i porozumienie klimatyczne z Paryża uwypuklają międzysektorową rolę zasobów wodnych i silne wzajemne powiązania między kwestiami wody a wieloma dziedzinami polityki: bezpieczeństwem, prawami człowieka, równouprawnieniem płci, zmianą klimatu, zdrowiem, bezpieczeństwem żywnościowym, energetyką, żegluga śródlądową, kontrolą zanieczyszczeń, bioróżnorodnością, pustynnieniem, degradacją gleby i nadrzędną potrzebą zapewnienia wzrostu opierającego się na mniej intensywnym wykorzystaniu zasobów. Wykorzystywanie synergii i minimalizowanie kompromisów ułatwią skuteczne i spójne wdrożenie obydwu programów działań. UE popiera apel przedstawiony w ramach z Sendai dotyczące ograniczania ryzyka klęsk żywiołowych o zapewnienie większej odporności nowej i istniejącej krytycznej infrastruktury wodnej oraz uznaje znaczenie kampanii uświadamiających i działań na rzecz lepszego zrozumienia związanych z wodą zagrożeń klęskami żywiołowymi i ich wpływu na społeczeństwo.
16. UE jest zaangażowana w działania na rzecz zapewnienia przestrzegania praw człowieka dotyczących dostępu do bezpiecznej wody pitnej i infrastruktury sanitarnej, jako elementów prawa do odpowiedniego poziomu życia. UE uznaje, że prawo każdego człowieka do bezpiecznej wody pitnej oznacza prawo przysługujące każdemu, bez dyskryminacji, do dostępu do wystarczającej, bezpiecznej, dostępnej fizycznie i niedrogiej wody o zadowalającej jakości do użytku osobistego i domowego. UE uznaje również, iż prawo każdego człowieka do infrastruktury sanitarnej oznacza prawo przysługujące każdemu, bez dyskryminacji, do faktycznego i niedrogiego dostępu do infrastruktury sanitarnej, we wszystkich dziedzinach życia: infrastruktura ta powinna być bezpieczna, higieniczna, zabezpieczona, możliwa do zaakceptowania pod względem społecznym i kulturowym i powinna zapewniać prywatność i zachowanie godności. W ramach tego zaangażowania UE będzie nadal wspierać i chronić obrońców praw człowieka zajmujących się kwestiami ochrony środowiska.

17. UE potwierdza swoje zdecydowane zaangażowanie w realizację oenztowskiej Agendy 2030 i podkreśla, że postępy w realizacji celu nr 6 (zapewnienie wszystkim dostępności wody, zrównoważonego gospodarowania nią i zrównoważonych systemów sanitarnych) ma podstawowe znaczenie dla osiągnięcia innych celów zrównoważonego rozwoju. W związku z tym, że – jak zaznaczono w sprawozdaniu podsumowującym dotyczącym wody i infrastruktury sanitarnej z 2018 r. – obecne postępy są niewystarczające, UE zobowiązała się do zwiększenia tych wysiłków poprzez działania w ramach współpracy na rzecz rozwoju i wzywa wszystkich partnerów i zainteresowane strony do podjęcia niezbędnych dalszych kroków, aby zrealizować cel nr 6, jego cele pośrednie oraz inne cele zrównoważonego rozwoju związane z wodą. Wszystkie zainteresowane strony powinny odgrywać swoją rolę we wdrażaniu zintegrowanego gospodarowania zasobami wodnymi, także na poziomie transgranicznym. Aktualne i wiarygodne wskaźniki i dane są niezbędne nie tylko do tego, by monitorować postępy, ale także do celów rozliczalności i przejrzystości.
18. Kobiety, dziewczęta i młodzieży odgrywają kluczową rolę w zapewnianiu rozwoju społecznego, a także trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu. Kobiety są szczególnie dotknięte problemem braku dostępu do wody i infrastruktury sanitarnej i odczuwają różnorodne skutki tej sytuacji, takie jak długie i często niebezpieczne podróże w celu zdobycia wody lub skorzystania z infrastruktury i urządzeń sanitarnych. Rada potwierdza, jak ważne jest uwzględnienie perspektywy płci w dyplomacji wodnej.
19. UE podkreśla istotny wkład, jaki wnosi gospodarka o obiegu zamkniętym w oszczędzanie wody, m.in. dzięki jej ponownemu użyciu, podkreśla rolę technologii cyfrowych, rozwiązań opartych na technologii i innych innowacyjnych rozwiązań, zwłaszcza tych opartych na poszanowaniu przyrody, oraz zachęca Komisję i państwa członkowskie UE do finansowania i zachęcania do prowadzenia badań i tworzenia partnerstw w zakresie innowacji związanych z wodą, z udziałem zainteresowanych podmiotów publicznych i prywatnych.
20. Istnieje podstawowy związek pomiędzy wodą a zmianą klimatu. Proces dostosowywania komunikatów do porozumienia paryskiego stanowi dobrą okazję do informowania o działaniach dotyczących zrównoważonej i zintegrowanej gospodarki wodnej realizowanych zgodnie z porozumieniem paryskim i Agendą 2030. Szczyt klimatyczny ONZ w 2019 r. będzie ważnym wydarzeniem służącym zwiększeniu wiedzy na temat konieczności wzmocnienia działań na rzecz klimatu, zarówno w zakresie łagodzenia zmiany klimatu, jak i przystosowywania się do niej.

21. UE i jej państwa członkowskie będą uczestniczyć w skoordynowanych międzynarodowych działaniach umożliwiających zajęcie się wielopłaszczyznowymi i przekrojowymi wymiarami problemów związanych z wodą w sposób kompleksowy. W tym względzie UE z zadowoleniem przyjmuje niedawne dyskusje na forum Rady Bezpieczeństwa ONZ i na innych forach, podczas których powiązano kwestie wody z kwestiami klimatu, pokoju i bezpieczeństwa, i zachęca państwa członkowskie UE do dalszego uwzględniania tych kwestii podczas konsultacji i debat w ramach Rady Bezpieczeństwa i innych właściwych forów. Wyrażając zdecydowane wsparcie dla prac na szczecblu wielostronnym, UE z zadowoleniem odnotowuje, że w 2019 r. ma się odbyć posiedzenie na szczycie Forum Politycznego Wysokiego Szczecbla, i podkreśla, jak ważna jest skuteczna koordynacja prac ONZ dotyczących wody i infrastruktury sanitarnej, zwłaszcza poprzez UN Water, by poprawić spójność, zwiększyć wiedzę i ułatwić ogólnosystemowe dyskusje strategiczne; zaznacza też, że należy zorganizować posiedzenie ONZ na wysokim szczecblu poświęcone kwestiom wody. Z zadowoleniem odnotowuje rozpoczęcie przez ONZ Dekady na rzecz wody 2018–2028, co ma przyczynić się do przyspieszenia postępów w realizacji celu zrównoważonego rozwoju nr 6 i pozostałych celów pośrednich Agendy 2030 związanych z wodą.

PRZEJŚCIE DO WZMOŻONYCH DZIAŁAŃ

22. UE potwierdza swoje stałe zaangażowanie na rzecz przezwyciężenia wyzwań dotyczących wody na całym świecie. Zgodnie z globalną strategią UE i nowego konsensusu w sprawie rozwoju UE uznaje potrzebę podjęcia konkretnych kroków w celu wzmocnienia solidnych polityk wodnych, i lepszej koordynacji międzynarodowych wysiłków, interesów i strategii. Rada zwraca się do Wysokiego Przedstawiciela, Komisji i państw członkowskich o uruchomienie wszystkich dostępnych narzędzi w celu zapewnienia, by zintegrowane polityki wodne i odnośne działania obejmowały wszystkie wyzwania: zarówno te polityczne, humanitarne, środowiskowe, jak i w wyzwania w zakresie bezpieczeństwa i rozwoju.
23. Rada zachęca Wysokiego Przedstawiciela, Komisję i państwa członkowskie do należytego uwzględniania znaczenia kwestii wody i infrastruktury sanitarnej w programowaniu przyszłej współpracy finansowej i technicznej z krajami partnerskimi, w tym w kolejnych wieloletnich ramach finansowych, oraz do pobudzania inwestycji sektora prywatnego i partnerstw w zakresie infrastruktury wodnej i budowania zdolności, aby wypełnić luki inwestycyjne, które nie mogą być sfinansowane jedynie ze środków publicznych.